

Údlost kulturního významu.

Pan Karel Pergler, odpovědný redaktor "Spravedlnosti," napsal nedávno zajímavý článek. "Údlost kulturního významu" z něhož dnes několik zajímavých statí diskutujeme. "Spravedlnost" byla z prvních, jež podala ruku p. Havlasovi, když "Svornost" snažila se z něho učiniti tupitele Čechů amerických; za to jsme ji vděčni i my. A doufáme, že přijde den, kdy poznají Chicagští, kdo je poctivější, zda "Svornost" či snižený a hanobený Pergler, nebo lidé, s nimiž vlastně českoamerický svět měl býti dávno už vyřazen.

Jedna z nejlepších a nejlevnějších českých knihoven, Světová knihovna vydávaná Ottou, dosáhla v uplynulých dnech pětistého svého svazku. V českých poměrech něco podobného jest máložitou událostí značného významu kulturního. Světová knihovna podává totiž českému lidu velice levně četbu skutečně dobrou a poučnou. Vykonal už mnoho k vytlačení z českých domácností četby "krváčké," aby s tímto přiznati, byť by se jednalo o podnik nakladatele soukromého," píše pan Pergler.

Dále uvádí slova, jež při této příležitosti napsaly pražské "Národní Listy," že vzrůst literatury a obchodní stránce, je docela neodvislý ode všeho kulturního a měleckého snažení, jde svými vlastními silami, jež vlastně umění jsou často právě protichůdná a nic je nezadržují. Nelze tedy zabránit, aby kulturní produkt, jakými jsou tisk, písmo, literatura, nebylo zneužíváno na škodu těch, kteří ho tvoří. Nelze zabránit, aby špatný, nesvědomitý obchodník využíval různých okolností, jakou jest snadná konkurence dobrým věcem lacnější — třeba horší výrobou, nebo spekulací na nejnižší požitky a pudů čtenářstva, na jeho duševní omezenost — a aby nezískával různými obchodními manevry zabezpečení a hojný odbyt svému mírnému zboží. Nelze zakázat toto křivění z lidské hlouposti, ale lze mu čelit. Lze se starat, aby stejným způsobem, stejně výhodnými podmínkami pronikaly do nejširších vrstev čtenářstva knihy, které vzbučovaly jiný lepší zájem, než pobybné a ubohé požitkářství, a netěžily z tupé lhostejnosti, která sahá po tom, co je nejbližší, nepohodlnější a nejlacnější, bez zájmu na hodnotě knihy.

"Nuže, nejsou některé tyto výkony jakoby stříženy pro českoamerické naše poměry?" navazuje na článek pražského listu pan Pergler dále. "Nesvědomitý obchodník! Ne my tu nemáme už poněkud nesvědomité obchodníky, kteří vydávají literární smetl, my tu máme jednoho nebo dva kramáře, kupčíky, kteří jsou si vědomi hnušnosti svého řemesla, ale kteří se odvolávají na to, že prý 'vid tomu jinak nechce.'" Jaká to lež! Lid chce čísti, to je pravda, ale dovede sáhnouti a rád sáhne po dle dobrém, podá-li se mu. Ale to právě se tu dosud nečinilo. Zde se lid duševně vraždil, vědomě ubíjel na duchu, aby v kalných vodách mohli lovití kramáři a kupčíci, kteří abychom řekli výrokem p. Havlasova, už ho dožrali na šibenici cti! Ano, české Americe se čte hodně — ale co se čte? "Krváček" romány, vydávané kupčíci a kramáři v listech, jako přílohy časopisů, které si hrají na vzdělavatele lidu — ve formě tedy stonásobně nebezpečnější způsobu, jakým se importuje pokoutná literatura v Čechách. A v Čechách se proti podobnému plevelu všeobecně bojuje, zápasí se se zdemem — ale

co se děje u nás? Pranicl Ba najdou se ještě lidé, lidé veřejně činní, kteří mají tu smutnou odvalu prohlásiti, že "mezi českým lidem v Americe není těch vad, které by různí škarohlídové rádi viděli." "Krváček" romány nejsou vadou, nejsou zjevem časné hnušnosti? A jaký je důsledek takového čtení? Prostě ten, že celý kulturní život Čechův amerických, nás všech, pohybuje se na nekonečně nižší úrovni než život krajanů za mořem. Nebudí nám tento výrok pokládán za urážku. Jsme prostě nuceni konstatovati bolestné faktum, které nás nejvíce bolí, jsme nuceni konstatovati tuto věc, abychom lépe se mohli snažiti o nápravu. Léčení musí vždy předcházeti diagnóza.

Pan Pergler píše, že bychom si měli všimati více amerického života. Ne toho politického, humberkáského, ale kulturního, duševního a pěkného života skutečných Američanů, s nimiž bychom měli se seznamovati a už jenom tím bychom mnoho získali.

"Prozatím se ovšem musíme obrátiti proti demoralisujícím vlivům," píše p. Pergler v další stati "působícím jenom na nízké pudy člověka, všemi poctivými a čestnými zbraněmi, které jsou po ruce. A v první řadě se obrátíme s veškerou vehemencí, s veškerou silou proti krvákům, lidem tyto vydávajícím, časopisům toto smetl otiskujícím. Proti lidem jakkoliv působícím při výrobě a rozšiřování krvavé "literatury" budíž pronesena společenská klatba, nechť jsou podrobeni naprostému společenskému ostracismu, t. j. nechť jsou vyloučeni z každé slušné společnosti, nebudíž poctivého občinstva, jenž kterémukoliv z těchto vrahů duši podal by ruku.

Jiného prostředku prozatím není. Musí se ovšem působiti k navětvování čítáren, knihoven, zakládání těchto — ale to je konečně věc, jež se rozumí sama sebou. Prozatím nejdůležitější jest, aby každému, kdo nalezá se v jakémkoliv spojení s travičím dušič, byla vpálena na čelo pečeť nečestného člověka, jemuž dlužno se vyhnouti na sto honů.

K tomu může přispěti každý člověk, nechť už pohybuje se v kterémkoliv kruhu společenském — k tomu může také přispěti každý časopis, který je časopisem skutečným! Nuže, mnoho-li se najde těch lidí dobré vůle, mnoho-li se najde těch časopisů!

Novinky z Ravenna.

Pan Frant. Hájek z Garrison, Butler Co., jest zde na návštěvě u bratra Josefa Hájka a švagra Ondřeje Doška.

Od 1. května 1905 do Nového roku 1906 prodal Fr. Skočdopole jen v okolí Ravenny za \$75,000 pozemku a nemovitého majetku. Nejdražší čtvrt prodána byla za \$6000 a osmdesátka za \$4000, oba pozemky blízko města.

Dne 11. ledna chystá se zdejší spolek Modern Woodmen do Grand Island, kdež bude téhož dne velké, slavnostní uvádění. Od nás pojedí asi 130 členů a 32 kandidátů. První úředník sdružení, velkopředseda Talbott bude přítomen. Jízdné na drahách jest značně sníženo a z okolních blízkých měst dostaví se mnoho spolků se značným počtem čekanců. Ravenští vezmou s sebou kapelu p. Boháče asi o 30 mužích.

Pan Ondřej Došek, který přede dvěma lety přistěhoval se k nám z Butler Co. a vlastní pěknou farmu šest mil severo-východně odtud, podstoupil dne 7. ledna operaci, která se úplně zdařila. Operaci provedli zdejší lékaři John Penn a S. N. Bentley. Poslednějším jest lékařem B. & M. dráhy.

Zpravodaj.

ZE ZÁMOŘÍ

RAKOUSKO-UHERSKO.

Docházející zprávy českých listů jsou plny stesku a žaloby na dosavadní neplodnou činnost říšské rady. Nevykonala mnoho před odročením a k další její práci pohřbí se už s nedůvěrou. Ačkoliv vláda podala prohlášení, které vrcholil na změně volebního řádu na základě rovného práva hlasovacího, přece tím nebylo docíleno ani tolik, aby se mysl národů rakouských trochu upokojila a uklidnila. Ba v českém lidu není už vůbec důvěry v možnost přijetí úpravy volebního řádu a už vážně mluví se o tom, jaké by mělo odmítnout následky. Prozatím se vyskytují dosud sporé známky, že by k uskutečnění tužby většiny obyvatelstva došlo, a nešťouká se do budoucnosti. Vládní předloha o úpravě volebního práva buď podána asi v polovici února. Též není docela jasným jednání českých zástupců, kteří prohlásili, že není příčinou upouštění od opozice proti řádě, ale že není pro zdržování se od podporování vlády v snaze zříditi volební opravou základ politického vývoje Rakouska. Neříká jasně, chtějí-li čestí zástupcové strhnouti vládu bar. Gautsche anebo ji podporovati. Též konečný bod moravského vyrovnání představovala si česká veřejnost poněkud jinak. Doufala, že vyrovnání to bude vyvrcholeno zřízení české university v Brně, ale o tom, nebylo nikde ani zmínky. Spíše se stane, a čím dále jest to pravděpodobnější, že vláda předloží říšské radě osnovu o zřízení české i německé university v Olomouci, jsouc přesvědčena, že bude zamítnuta od obou.

Ani v Uhersku neutvářily se poměry o mnoho lépe. Naopak čím dále tím více dochází k zmatkům a koncům, z nichž těžko utváří se spokojená nálada. Uherskou krizi bylo nejen oddáleno upravení příštího národohospodářského poměru mezi rakouským mocnářstvem a cizinou, ale došlo se poznání, že tím velice trpí rakouský obchod a průmysl, hlavně český. Zdá se, že uherskými zmatky a honě za něčím neustáleným a nepromyšleným, mohou Rakousku povstati různá finanční břemena. V uherských kruzích způsobila veliký rozruch zpráva, že sociálně demokratické dělnictvo hlavně zemědělské prohlásilo, že bude zahájena všeobecná stávká, jestliže aristokraté nepovolí a proti volební reformě setrvají ve svém odporu.

RUSKO.

V Moskvě už je klidno. Obchody jsou zase otevřeny a prodává se už jako kdy před tím. Mezitím co policie pátrá po revolucionářích a zatýká každého na němž jí dost malý podezření, lid hledá ve spáleništech a sutinách své bratry, nebo živitele. Policie slibuje milost těm revolucionářům, kteří prozradí své vůdce a povědí o skrýších, kde uschovány jsou zbraně. Ale tyto sliby, ač jsou lákavými, nenalezají mnoho sluchu. Jen málokdo stane se zrůdcem. — Pád Witteův již se předvídá i z těch kruhů, které mu byly kdysi nejbližší a které ho nejvíce podporovaly. Nebude asi nikdo litovati jeho pádu. K nynějším zmatkům na Rusi nikdy by bylo nedošlo, kdyby byl ukázal se Witte upřímným a svobodomyšlným a nechtěl pod falešnou maskou pomoci samodržaví opětně k vládě. Pád-li Witte, bude bezpochyby předsedou ministerstva Duranovo, který má za

sebou mocnou dvorskou přízeň a který je všude dosti oblíben. — Prohlášená lotyšská republika vesele trvá dále; na celém jejím území panuje úplné bezvládní. Jsou tu páleny statky a zámký, krvavé bitky denně sváděny, kostely i modlitebny zapalovány — jako ve středověku. A revoluční kypění od krajín pobaltických rozlévá se dále a dále. — Povážlivým zjevem v ruském hnutí je bouření se mužů — sedláků. Dokud obyvatelstvo selské zůstávalo vzdáleno většího ruchu, bylo dobře. Ale nyní i mužáci se vzbouřili, zachváceni byvše mocnou vinou převratu. Bolesti jejich je osudné ruské malozemí. Rolníci při vši rozlehlosti ruského území mají tak málo půdy, že nemohou se ani téměř z výdělku této užití. Ty nejkrásnější lány polí, nezměrná prostranství zabírána jsou statky šlechtickými, statními, církevními a korunními. A ubohý mužik žije na svých kouscích tak, že sotva od hladu se uchrání. Odtud tedy to dávné prahnutí mužků po těchto statkářských pozemcích. Až dosud jejich snahy byly tlumeny silou a mocí carské vlády. Ale nyní, když vláda a její moc klesla v ceně a síle a když mužáci dovedli se o převratu v krajinách pobaltických, sešli se na mnohých místech a půdu jednoduše mezi sebe rozdělili. — Výkonný výbor revoluční strany vydal prohlášení, v němž se pravi, že účele povstání je plně dosaženo. Nyní prý záleží jenom na dalším. Proletariát ruský a lidé toužící po svobodě, nemají malomyslně. Pravda, na konec zvíťaziti musí. Jenom odvahy že je třeba a vítězství bude náležet bojovníkům za právo a svobodu. Ještě jednou je potřeba se vzmužiti. Dne 22. ledna, ve výroční den krvavé bitvy před carským zimním palácem má býti svedena ještě rozhodná bitva. Zdá se však, že tato proklamace bude jenom asi slepým výstřelem. Lid, na mnoze přestrasený zprávami o krutých trestech, jimž bez milosti propadá každý o němž se ví, že účastněn byl na revolučním hnutí, bojí se něco podniknouti. — Hnutí pro novou a lepší budoucnost Ruska, je veliké a široké, šíří se všude, než vláda si dovede představit. Svým častým a nemístným vystupováním proti revolucionářům, sama vlastně dělá anarchii. A nebudeme si diviti ani dost málo, dojde-li v Rusku všechno jednou ku zlým a špatným koncům...

SRBSKO.

Před vánočními svátky pojednával se ve skupětném rozpočet. Nacionalista Stojkovič žádal snížení platu králova z 1,200,000 dinarů na 800,000. Žádal též řešení spiklenecké otázky, která hlavně je ku škodě vojska. Spiklenci buďte prý jednali z vlastenectví, a nyní měli by, vidouce stav utvářejících se věcí opět z vlastenectví ustoupiti, nebo ze ziskuchtivosti i měli by býti odstraněni. I socialista Lancevič horlí proti tomu, dokládaje, že spiklenci zvrtnou nynější vládu. Starý radikál Janovič prohlásil, že pro nerozřešenou otázku spikleneckou, dává se celý svět na Srbsko skrze prsty, ba není povolen zemi nikde ani úvěr.

FRANCIE.

V velikém účastenským sleduje se výsledek lednových voleb, ponevadž to bude mít veliký vliv na volbu nového presidenta, nástupce Loubeta, jehož lhůta dne 18. ledna vyprší. Vyskytli se kandidáti mírnějších republikánů v oso

bě předsedy sněmovny Doumera, kterému též přeje katolický smýšlejší část francouzského obyvatelstva. Mužem však vládní klíky není. Tím jak se zdá je Fillieres, který má se státi presidentem z vůle radikálů a socialistů.

ČERNÁ HORA.

Po úpravě volebního práva, byly vykonány volby do skupštiny, z nichž vyšla vítězná strana konservativní. Věvodové a kapitáni, lidé evropsky vzdělání a taktičtí i myslící, jsou v menšině, ale jako opozice dosud se neukázali. Nynější skupština má 61 členů a předsedou byl zvolen nejstarší poslanec Pope Dulovich. Staré ministerstvo se poděkovalo a bylo zvoleno nové, jehož předsedou a zároveň zahraničním ministrem jest Lazar Minčević.

JAPONSKO.

Vládní prohlášení, před několika týdny pravi, že v provinciích Mijaja, Makušima a Iwate trpí 2,621,557 obyvatel hladem a stav věcí je tak povážlivý, že Japonsko za 60 posledních let podobného nepamatuje. V provinciích Mijaja umírá obyvatelstvo hladem. Ačkoliv jsou zřizovány různé výbory, k umírnění nouze a hladu, přece přes milion ubožáků nalézá se ve stavu více než zoufalém.

Zprávy osobní.

Mile překvapil nás minulého čtvrtku svou návštěvou p. Ed. Krenk z Linwood, Neb. Zmíněný krajan přivezl do trhu so. omažského náklad hovězího dobytka, za nějž jak sám se vyjádřil, obdržel slušnou cenu. Jak nám p. Krenk dále sdělil, byla úroda u nich velmi pěkná a panuje všude spokojenost. Otec p. Krenk už po dávná léta jest našim přítelem a horlivým čtenářem "Pok. Záp."

Téhož dne navštívil nás nadějný mladý lékař, p. dr. J. A. Kohout z Ord. Závraň s ním přijela pacientka pí. Beranová, která vážnou nemocí již po 6 měsících stížena byla. Na radu dra. Kohouta podnikla cestu do Omahy, kdež téhož dne dopoledne provedena byla na ní v Emanzel hospitéle choulolivá operace, již s úplným zdarem vykonal dr. Kohout za asistence nemocničních lékařů. Paní Beranová nachází se již na cestě k uzdravení. Přejeeme dru. Kohoutovi hojného zdaru v jeho praxi.

V pátek ráno zastavil se v redakci naši vážený krajan p. J. L. Svoboda, oblíbený mlynář z Abie. Do Omahy zajel k vůli obchodu a jak jsme zvěděli, též se výrobky jeho mlýna tak znamenitě pověsti, že mlýn nalézá se v běhu i v noci. Pan Svoboda rád by pro svůj mlýn získal dobrého českého mlynáře.

Pan dr. Petr intelligentní český lékař omažský, odjel tohoto týdne do Cuba, Kansas, kam povolán byl na poradu od tamních občanů.

Také V. Kašpar, pan otec ze mlýna v Prague, Neb., byl zde za obchodem. Byl s vyřazením svých záležitostí jak náležitě spokojen.

Přijme se

hoch do učení do feznického a uzenářského závodu. Výtečná příležitost k vyučení. Přihlášky přijímá A. E. PILNÁČEK, 2311 Atwood, Kansas.

Novinka pro orchestr

"Muziky, Muziky" a "Andulko Sadržova" se spěvem. Hudební nástroje všeho druhu, nejlepší jakosti za nejnižší ceny. Z druhé ruky nástroje dobře opravené, za báječně levné ceny. Převážky hudebních nástrojů vykonávám ve vlastní dílně, pročez mohu ceny stanovit co nejnižší. Jos Jiran, 2424 459 West 18th St., Chicago, Ill.